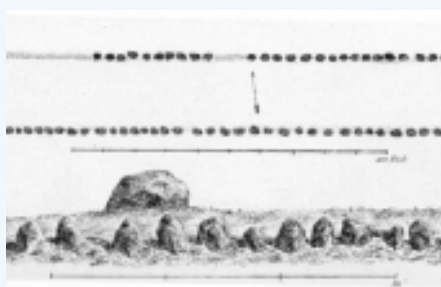

GRØNSALEN LANGDYSSE

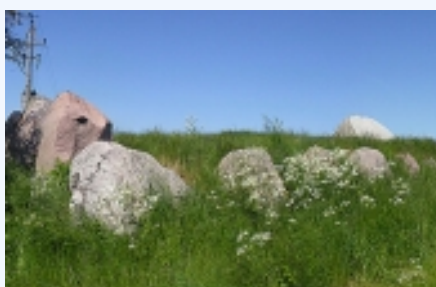
4792 Askeby

1: Panorama over Grønsalen med sin imponerende randstenskæde. Her set fra nord.

2: Grønsalens grundplan og tegning af vestenden med gravkammer. Tegn. A.P. Madsen 1896.

3: Panorama, Grønsalen set fra sydvest.

4: Panorama, Grønsalen set fra nordøst.

Administration

Ejerforhold	Privatejet
Oprettet	2011
Sidste rettelse	02-2021
Tilsyn og beskadigelser	Kulturarvsstyrelsen - KUAS
Pleje, skiltning og 100 m.-zone	Vordingborg Kommune
FREDNINGSNR.	4328-4
STEDNR.	050505-1

Find Fortidsmindet med GPS

GPS	Breddegrad 54.896382
Længdegrad 12.152005	
UTM-system	E 702111 N 6087811

Beskrivelse

Grønsalen Langdysse - en af Danmarks længste langdysser

Grønsalen, Grønjægers Høj eller Grønjæger og Fanes Sal er en af Danmarks længste langdysser fra bondestenalderen ca. 3.500 f. Kr. Den

monumentale høj ligger fantastisk flot i landskabet lige syd for Fanefjord Kirke og øst for den lavvandede Fanefjord.

Den 102 m. lange, 13 m. bredde og indtil 2 m. høje, øst-vest orienterede langdykke indeholder 3 gravkamre, hvoraf kun det vestligste er intakt og urørt med en stor lys dæksten. Højen blev frivilligt fredet allerede i 1831.

Det er sagnkongen Kong Grøn / Grønjæger, som har givet langdykken sit navn. Fane var Kong Grøns hustru, som har givet navn til Fanefjord. Grøn herskede dengang over det vestlige Møn, modsat Klintekongen som besat det østlige Møn. Både Kong Grøn og Fane skulle være begravet i langdyssen - Fane i det vestlige gravkammer som stadig forsegles af en stor dæksten. Kong Grøn var en stor kriger og sagnet fortæller, at han engang dræbte syv kæmper i Østerskov- en på Bogø. Du kan læse mere om sagnet i Mads Lidegaards bog (se "læs mere").

Jordhøjen er nærmest rektangulær og med en næsten plan overflade. Langs hele højfoden omgives langdyssen af en monumental randstenskæde med ikke mindre end 145 opretstående sten. Oprindeligt har mellemrummene mellem de mange randsten været udfyldt med en tørmur af opstablede, flade stenfliser, så da den var i brug, har den virkelig kunne ses. 3 særligt store randsten i den vestlige ende - såkaldte stævnsten - medvirker også hertil.

Langdyssen er forløberen for de senere jættestuer, som Møn er så rig på.

Den væsentligste forskel er, at langdysserne har enkelte, små gravkamre i forhold til jættestuens store fælles gravkammer. En anden forskel er, at jætte- stuen har en fælles gang fra højfod til gravkammeret. Langdyssernes små grav- kamre er som regel uden gang eller i de sene, lidt større kamre med hver sin kammergang.

Grønsalens gravkamre er uden gang. Det formodes derfor, at langdysserne har været forbeholdt begravelser af særligt fremstående enkeltpersoner i modsæt- ning til jættestuens fællesgrav, hvorfra der kendes op mod 100 gravlæggelser gennem tiden i det samme gravkammer.

Grønsalen har aldrig været arkæologisk undersøgt, hvorfor der ikke kendes til eventuelle fund fra de plyndringer, der sikkert har fundet sted i forbindelse med åbning og stenhugst af dækstenene i de to østligste gravkamre. Det eneste fund vi kender fra Grønsalen, er en flot, usleben flintøkse som i 1963 blev fundet ved foden af randstenen i sydvest-hjørnet. Oprindeligt blev der ved gravlæggelsen i kamrene medgivet gravgaver i form af flintøkser og -redskaber samt ikke mindst rigt ornamenterede lerkar med mad- og drikke.

Med sin store længde og den asymmetriske fordeling af de tre gravkamre - et mod vest og to i østenden af højen - er det meget nærliggende at antage, at højen rummer flere grave. Udgravninger af andre langdykker har vist, at langhøjene løbende blev udbygget og derfor kan indeholde flere byggefaser.

De tidligste gravlæggelser kan også have fundet sted i træbyggede gravkamre, som i dag ikke længere ses i højens overflade. Måske repræsenterer nogle af de små sænkninger der findes i højens overflade sådanne sammenstyrtede kamre eller rester fra ukendte, plyndrede stenkamre.

Af kammeret i vestenden ses kun den store hvide dæksten, som rejser sig markant op over højens overflade. Dækstenene over kamrene i østenden mangler som sagt, men herved kan man nu se gravkammerets smalle grundplan. I det midterste gravkammer stammer to af de 4 opretstående sten fra samme sten. Det vil sige at stenen for 5.500 år siden blev kløvet til brug for byggeriet. Efter at arkæologerne blev opmærksomme på dette, har man ved nyere tids udgravninger og restaureringer fundet sådanne "tvillingesten" i hen ved 1/3-del af alle storstensgrave - og de er næsten altid blevet opsat overfor eller ved siden af hinanden.

Når du besøger Grønsalen, så aflæg også et besøg i Fanefjord Kirke, som er en af de rigest udsmykkede kirker i Danmark med kalkmalerier.

